

DECEMBER 2020

Kunsten
Kreativarium

GUDRUN STEFANSSON

Lærer på Kærbyskolen

PETER JUUL

Leder af Kunsten Kreativarium

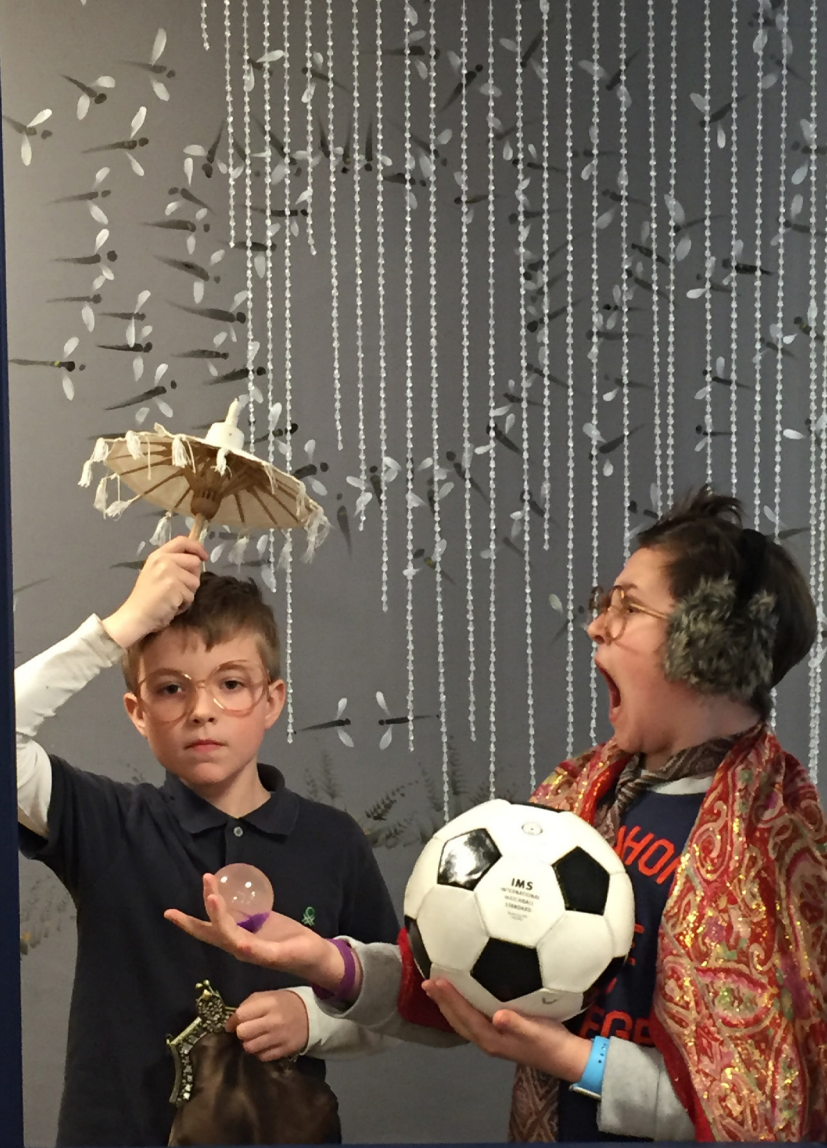
Kærbyskolen

Kunst-partnerskab styrker livsmod og evne til at lære

*"I kunst er der lige-
som ikke et forkert
spørgsmål, for alt
kan være muligt"*

Noah, 6.A

Har kunst og kunstneriske læreprocesser en effekt på elevers læring og trivsel? Et partnerskab over 3,5 år mellem en folkeskole og Kunsten i Aalborg har givet helt særlige resultater. Både elever, lærere og kunstformidlere tager læring med sig videre, og for eleverne sætter det fortløbende og intensive møde med kunst og kunstnere sig dybe spor – både i deres personlige, faglige og sociale udvikling.

Noah og 46 andre elever afsluttede for et år siden 6. klasse på Kærby skolen i Aalborg. En skole med en musisk kreativ profil, der for fire år siden indgik i et partnerskab med byens kunstmuseum, Kunsten. Noah og resten af hans klassekammerater på årgangen har været en del af kunst-partnerskabet, der har budt på et utal af læringsforløb, hvor mødet med forskelligartede kunstnere og udstillinger har givet dem mulighed for at udvikle en masse særlige

kompetencer. Mod, evne til samarbejde, evne til at eksperimentere, evne til fordybelse, kreativitet og kunstforståelse er nogle af de ord, eleverne bruger om deres udbytte, når de evaluerer de 3,5 års deltagelse i partnerskabet. Deres faglærere er enige, og forældrene bifalder den anderledes måde at lære på, hvor det ikke bare handler om billedkunst, men i højere grad om at blive klogere på sig selv, andre og sin omverden.

Sanser, dialog og fællesskab

*“Jeg har lært,
at der ikke kun
findes ét rigtigt
svar i kunst”*

Anna, 6.A

Gudrun Stefansson, projektleder og lærer på Kærby skolen: Det er en glæde for mig som underviser, når jeg kan se, at de hurtigt kan sætte i gang med en opgave. De er selvkørende, de eksperimenterer – og alle bliver inkluderet i det arbejdende fællesskab. Den intensitet, der fylder lokalet, når de skaber deres egne fysiske fortolkninger af kunst, de er blevet inspireret af, er helt fortryllende. Der er ingen tvivl om, at det giver mening for børnene, det her. Deres engagement og iver for at bidrage til partnerskabet, både i de skabende processer, i udstillingerne og i nogle mere ydre omstændigheder, som fx interviews og evalueringer, viser en dedikation, der netop er det, vi efterstræber i skolen.

Ti til tolv gange årligt har de to klasser på årgangen været på besøg på museet for at have undervisning, og alle forløb er udviklet og afviklet i et ligeværdigt samarbejde mellem Gudrun Stefansson, der er lærer på Kærby skolen, og Peter Juul, der er kunstformidler og leder af Kunsten Kreativarium på museet. Eleverne er kommet til og fra museet på gåben, og forskellige lærere og fag har været inddraget i projektet som en del af den understøttende undervisning og i forbindelse med et fokus på den åbne skole.

Der er løbende lavet evaluering og indsamlet kvalitative data i form af interviews, observationer, fotos, filmoptagelser og spørgeskemaer. Det har fra starten været en hypotese, at kunst og kunstneriske læreprocesser har en effekt på elevernes generelle læring og trivsel. Målet har været at introducere eleverne for et frigørende, alternativt læringsrum, hvor der skabes mulighed for øget faglighed, udvikling af personlig, social og kulturel dannelse samt mulighed for at øge elevernes kreativitet og gøre dem mere læringsparate. Slutteligt har der været en overordnet tro på, at elevernes møde med kunst og kunstneriske, skabende processer kan give dem livskraft og mod til at mestre livet.

Dét, der går igen i hvert af de forløb, eleverne har været igennem, er en bevidst metodisk og didaktisk tilgang med følgende fokus:

Mødet med forskellige kunstnere og udstillinger, der viser et mangfoldigt og komplekst kunstnerisk udtryk

Mulighed for fordybelse, både i udstillinger, værksteder og i arbejdsgange

Undersøgende dialoger, der åbner op for fortolkninger og undring

Procesorienterede værkstedsaktiviteter med fokus på krop, sanser, leg, eksperimenter og samskabelse

Formidling af egne processer, erfaringer og produkter – både for klassekammerater og andre

Inkluderende miljø, hvor fællesskabet og kunstens verden giver plads til at alle kan være med

Tilbagemeldingen, også fra klassernes lærere i fag som dansk, historie og matematik, er, at partnerskabet med Kunsten har givet børnene særlige redskaber med sig videre i tilværelsen.

"Når vi samarbejder, vokser vores idéer sammen, og vi lykkes med noget, der kunne være svært at lave alene"

Magnus og Romeo, 6.B

Eleverne fra projektet afsluttede for nylig 6. klasse på Kærbyskolen, og lærerne ser en tydelig tendens i elevernes kompetencer, som de tilskriver partnerskabet. Dog er det vigtigt at understrege, at eleverne helt naturligt er modnet og har udviklet sig både personlig, socialt og fagligt gennem den almene undervisning og dannelse på skolen.

Kunsten i bagagen

Eleverne er nu flyttet videre til andre skoler, andre klassekammerater, andre lærere og andre læringstilgange. Med sig har de en værktøjskasse med helt universelle egenskaber:

Materialekendskab og teknik-kendskab til at kunne udtrykke sig kunstnerisk om det, der kan være vanskeligt at sige med ord, - både følelser, abstrakte begreber, holdninger og værdier

Sociale færdigheder til at kunne lytte og bidrage til diskussioner, stille spørgsmål og deltage i dialoger samt afprøve sig selv i samtaler

At være i proces, hvor der er fokus på en problemløsende tilgang og processens kvaliteter fremfor produktorientering

Formidlingskompetencer til både verbalt og æstetisk at kunne udtrykke sig, overskue og videregive viden og erfaringer samt mod til at rejse sig og præsentere det for andre

Samarbejdskompetencer uafhængigt af personlige relationer til at kunne give udtryk for og lytte til andres ideer samt organisering og prioritering af opgaver

Mod til at eksperimentere uden forbehold og som en helt naturlig tro på, at man afprøver, undersøger og tester sig frem til erkendelse og viden

At undre sig – en 'undringsevne' - brugt til at være nysgerrig på kunstneres måde at tilgå verden, deres udtryksformer, og deres egen forståelse af verden, både den indre og ydre

Kreativitet, fantasi, forestillings-evne, legeevne og skaberevne med henblik på at omsætte disse til processer, produkter, refleksioner og ny viden

Motivation til at konfrontere det anderledes, det komplekse og vanskelige med en lethed: "Hvis det ikke går, så prøver jeg bare noget andet"

Tiltro til fællesskabet og forskellighed som katalysator for samskabelse, læring og resultater, der rækker længere end dét, man kan opnå alene

Mod til at kaste sig ud i opgaver, processer, samarbejder og situationer, der kan synes fremmede og svære.

"Jeg er blevet mere tilfreds med mine egne præstationer og sammenligner mig ikke så meget med de andre"

Ingeborg, 6.A

Platform for læring

Allerede mens eleverne var en del af projektet, var det tydeligt, at værktøjskassens indhold kunne bruges i andre sammenhænge.

Årgangens lærere var enige om, at det i andre fag hjemme på skolen kunne mærkes, at denne årgang beherskede nogle særlige færdigheder. F.eks. siger Trine Thorst Rottbøll, dansklærer på Kærbyskolen: "Jeg oplevede, at eleverne

blev mere modige, når de skulle fortolke tekster i dansk. De prøvede sig frem og forsøgte at læse mellem linjerne. De gav udtryk for deres egen forståelse af teksten, men lyttede også til, at andre kunne have en anden forståelse af den". Musiklærer Lena Glensvang Jensen supplerer: "Aldrig har jeg oplevet en mere modig årgang, der turde kaste sig ud i musiske aktiviteter og optrædener."

Tina Buus, der er mor til Noah fra den daværende 6.A udtrykker sin begejstring for sønnens udvikling gennem projektet: "Hvor han tidligere havde svært ved at fordybe sig, er han nu blevet god til at dykke ned i detaljer og kan bedre fortolke tekster og kunstværker og formidle det. Og det er nok mandagene på Kunsten, hvor Noah selv synes, han er lykkes allerbedst i skolen."

Peter Juul, projektleder og kunstformidler på Kunsten: Kunsten kan provokere os, røre os, give os nydelse og væmmelse. Og som noget ganske særligt kan billedkunsten opleves som et frirum, fordi fortolkningsmulighederne er mange. På museet arbejder vi med den åbne dialog som fælles redskab til at forstå kunsten. Det er børnenes observationer og udsagn, der danner bund for kvalificerende samtaler foran værkerne, og børnenes ideer og valg, der danner bund for processer i værkstedsaktiviteter. Derfor vil barnet få oplevelsen af, at mit svar og mit valg har værdi.

"Jeg oplevede en masse forvirring til at starte med. Syntes ikke rigtig, udstillingen med videoværkerne gav mening. Men når vi nu har oplevet værket flere gange, er det blevet mindre forvirrende, og jeg begynder at forstå noget af det"

Mikkel, 6.A

"Man kan lave alt muligt. Der er ikke sådan grænser for noget som helst i kunst"

Sif, 6.B

En del af rygsækken?

Projektet er nu afsluttet og evalueret med fantastiske resultater. Da eleverne fra årgangen efter 6. klasse er fordelt ud på seks forskellige, nye skoler i byen, har det desværre ikke været muligt at skabe rammer for at kunne følge eleverne i deres videre skolegang efter projektet.

Det ville uden tvivl være både interessant og nyttig viden: Hvordan indgår de i deres nye læringsammenhænge? Er deres læring og dannelse forankret, og kan de sætte den i spil? Hvordan løser de projektopgaver, hvordan klarer de afgangsprøver, hvilke uddannelser vælger de? Og hvad bliver deres forhold til kunst, når de engang bliver voksne?

Forskning viser, at børn, der møder kunst og skabende processer i deres opvækst, får større mulighed for tættere sociale relationer og bedre uddannelse.

Anne Bamford og Matt Qvortrups rapport *The ildsjæl in the classroom* (Anne Bamford og Matt Qvortrup: *The ildsjæl in the Classroom*, 2006) giver evidens for dette og danner baggrund for en formodning om, at de deltagende elever i partnerskabet har gennemgået en udvikling og opnået en læring og dannelse, der strækker sig ud over projektets varighed.

Kunst-partnerskabet mellem skolen og museet lever videre, nu med nye 3. klasser som deltagere og som en helt forankret del af både Kærbysskolen og Kunstens hverdag. Der værnes om partnerskabet, og begge parter arbejder med at involvere flere lærere og formidlere og videreudvikle på partnerskabet, så endnu flere kan få glæde af det særlige felt, hvor læring og dannelse blomstrer, og hvor man kan opleve elevers livskraft vokse.

Udstillingen med Kurt Trampedach lærte eleverne, at kunst også kan være grim og uhyggelig. Ved at lege med iscenesættelser fik de en forståelse for kunstnerens udtryk og tematikker

Lise Bech, skoleleder på Kærbysskolen: Det er vigtigt for succes af et partnerskab, at der skal være en motivation fra begge parter. Skolens partnerskab – som man også kunne betegne som et udvidet venskab med museet – er drevet af en lyst og vilje til fælles læring og en enorm fælles tro på, at det her er vigtigt! Derudover er det helt afgørende, at det er to knaldgode kapaciteter, der kører og udfører partnerskabet; en lærer og en kunstformidler, der både er dygtige, engagerede og visionære. Og derudover formår de som projektledere at opsætte de helt rigtige rammer for læringen med rod i forskningsresultater og teoretisk viden.

Stinna Toft, kunstfaglig chef på Kunsten:

Museet satser stort på formidling og undervisning til skoler, og ønsker samtidigt at udvide de klassiske kortvarige tilbud på få timers besøg til længerevarende relationer. Det bidrager til både intern og ekstern udvikling og læring. Partnerskabet giver museet en helt særlig værdi, fordi vi kan bruge erfaringerne til at udvikle vores øvrige formidlingstilbud. Samtidig er det skønt at opleve, hvordan eleverne bliver helt naturlig del af huset: Vi inviterede f.eks. eleverne ind som kunstformidlere og værter i forbindelse med en vinterferie, hvor museet besøges af hundredvis af familier. Det var en kæmpesucces, og det rørte mig at se, hvordan eleverne mestrede rollerne som noget helt naturligt, og hvordan de voksede med opgaven. Det blev tydeligt for mig, at partnerskabet havde givet dem noget helt særligt: De vidste nu noget om kunst og kunne omsætte den viden, de havde fået her på museet, så andre gæster også kunne få glæde af det.

Citater om partnerskabet:

Jakob Ryttersgaard, skoledirektør Aalborg Kommune: Vi er som skoleforvaltning meget optaget af æstetiske læreprocesser og deres potentiale i forhold til elevernes almene, faglige og sociale udvikling. Partnerskabet her falder så fint i tråd med skoleforvaltningens visioner for Aalborg Kommunes skoler, hvor én af dem handler om, at undervisningen skal være eksperimenterende og problemløsende. Derfor følger vi partnerskabet tæt og bruger energi på at samle resultaterne og erfaringer for at tage dem med videre i forvaltningens videre udviklingsarbejde.

PROJEKTETS SLUTMÅL:

1. At fremme elevernes faglige, personlige og sociale udvikling
2. At fremme elevernes kreativitet
3. At fremme demokratiske processer, bl.a. dialog og samarbejde
4. At fremme elevernes kunstforståelse og kunstoplevelser
5. At fremme elevernes læringsparathed, fordybelse og vedholdenhed
6. At fremme elevernes livskraft / livsmod

LITTERATUR:

**Anne Bamford og
Matt Qvortrup:**

*The Ildsjæl in the Classroom,
Kunstrådet, 2006*

**Bennye Austrup og
Merete Sørensen:**

*Æstetik og læring.
Hans Reitzels forlag, 2006*

**Olga Dysthe, Nana Bernhardt
og Line Esbjørn:**

*Dialogbaseret undervisning.
Kunstmuseet som læringsrum.
Skoletjenesten og Unge
Pædagoger, 2012.*

**Kunsten
Kreativarium**

Kærbysskolen